

De Sabadell i del seu rodal

El Convent dels Caputxins

per Joan Alsina i Giralt

Fou a darreries de l'any 1595 que per primera vegada es parla a Sabadell de l'establiment d'un Convent de Caputxins. Existien ja en aquells anys una vintena de Convents d'aquest Orde a Catalunya; els dos primers foren fundats a Barcelona; el de Sarrià i el de Mont Calvari, el 1578. Al Vallès hi havien el de Sant Celoni, fundat el 1582, i el de Granollers, fundat el 1584.

Les gestions per la fundació a Sabadell foren llargues i les Ordinacions de la Vila ens permeten seguir-les. No fou, però, fins el 1645 que es prengué l'acord definitiu de la fundació.

Tot i que a l'inici de les gestions la Vila volia que el Convent s'erigís sota la invocació de Nostra Senyora de Gràcia, l'acord definitiu diu que es farà el Convent sota la invocació de Sant Francesc.

Bosch i Cardellach ens diu que el 21 de març de l'any 1645 el Rector de l'església parroquial de Sant Feliu, Antoni Pau Centena, posà la primera pedra i plantà la Creu en el camp que seria el nou Convent. Però no fou pas així. Entre els dos esdeveniments transcorregué un any.

La Plantació de la Creu tingué lloc el 21 de maig de 1645. Entre els papers del notari sabadellenc Jaume Rojas hi ha l'acta de la processó i plantació de la Creu en *"la terra campa d'Eulàlia Ribatallada, vídua de Francesc Ribatallada, situada en la parròquia i terme de Sabadell i en el lloc dit l'Espirall de les Fonts"*, segons diu l'acta. A la processó, que sortí de l'església parroquial de Sant Feliu, hi era present, entre molts d'altres, el rector Antoni Centena; la Creu, de fusta, fou portada sobre les seves espatlles per Fra Andreu de Sant Martí, provincial de l'orde dels Caputxins del Principat de Catalunya.

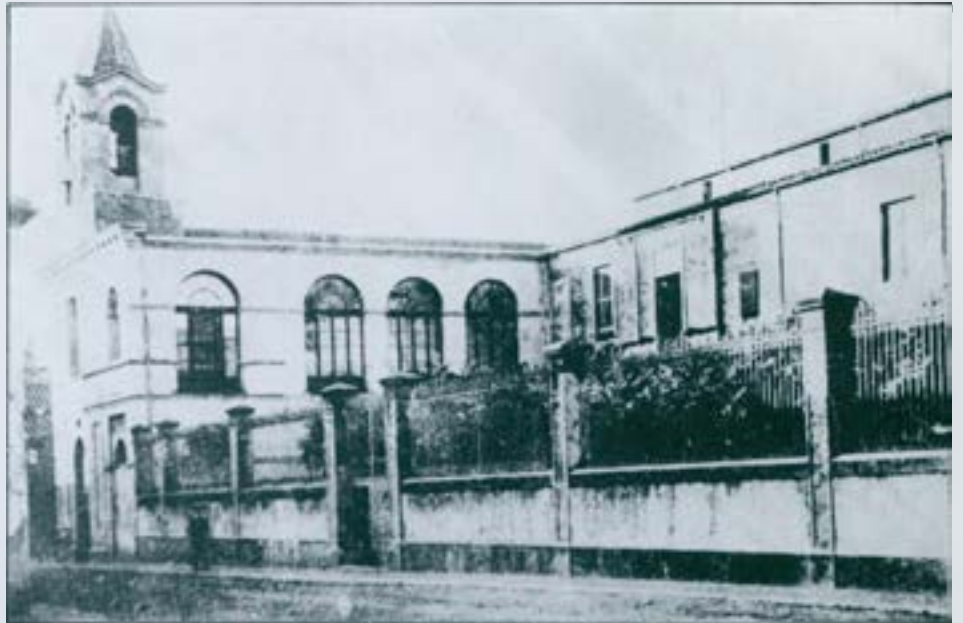
El mateix notari Jaume Rojas aixecà, un any més tard, acta de la solemne col·locació de la primera pedra al convent. Fou el 22 de maig de 1646. La posà, en presència del rector Centena i de multitud de fidels, el mateix provincial dels Caputxins fra Andreu de Sant Martí. Comença així el document del notari Rojas: *"Aixequiu acta com jo poso la primera pedra en el camp que és estat d'Eulàlia Ribatallada per a eregir i fundar una Església i Convent de Pares Caputxins a la invocació de Nostre Pare Sant Francesc....."*

La lectura d'aquestes dues actes del

notari Rojas ens permet rectificar un petit error de Miquel Carreras en els seus *"Elements d'Història de Sabadell"*, quan ens diu que les obres començaren el 21 de març de 1645 i que el convent responia a l'advocació de la Mare de Déu de Gràcia. Ja hem vist que la col·locació de la primera pedra fou el 22 de

la crema de 1835 i després també d'altres vicissituds fou convertit en Hospital i Casa de Beneficència, la popular Casa de la Caritat. Actualment no en queda més que el record i l'espai convertit en Plaça Marcet.

Als voltants del Convent hi havia diversos paratges amb característiques

La casa de la Caritat vista del carrer del Convent. Finals segle XIX/Inicis segle XX. Fotografia: Marçal Ballús. Postal. (Propietat Ballús).

març de 1646 i que la invocació era *"al Nostre Pare Sant Francesc"*.

Tot i que les Ordinacions de la Vila ens parlen sempre de construir el convent en el camp d'en Moret, hem vist que fou edificat en una terra campa d'Eulàlia Ribatallada. Bosch i Cardellach matisa molt bé aquesta qüestió: *"Hay tradición que Moret cedió un campo gratuitamente, pero pudo ser para comprar parte de otro terreno por no bastar el de Moret"*.

Tots recordem on estava situat l'antic Convent dels Caputxins, que després de

prou acusades per haver merescut nom propi.

Al costat del sol ixent i tocant al carrer dels Caputxins, nom antic de l'actual carrer Convent, hi havia el Camí dels Xiprers, *"el Camí dels Xiprers"* ens diu un document de l'any 1758. D'aquest camí i de la seva formació ens en parla un altre document, aquest de 1778: *"En tiempos pasados no dudaron los Caputxinos en plantar unos cipreses muy cerca y en la orilla de un campo propio de Feliu Rovira y Padró y construir unas capillas en medio de los cipreses"*. Aquest Camí o Camp dels Xiprers sabem que existia encara l'any 1831 per un document del notari Vila-dot que diu: *"El Camp dels Xiprers o de l'Espirall, contigu al Convent dels Caputxins"*.

Que el convent estava tocant l'espírrall ho hem vist ja citat en l'acta de la Plantació de la Creu. I de l'espírrall, situat possiblement on hi havia el temple de les aigües recentment enderrocat, els

MONISTROL

Passeig de la Plaça Major, 6
Telèfon 725 49 25
SABADELL

caputxins en treien l'aigua per al seu consum i per a regar l'hort. Aquest dret els fou concedit pel Consell de la Vila, com podem llegir-ho en les Ordinacions, i en l'acta del 24 de febrer de 1654: "Fou determinat que se done aigua als Pares religiosos Caputxins de la present vila prenent-la a l'Espirall segons la que la Vila tindrà i que disminuint a la Vila disminuesca a dit Convent i multiplicant a la Vila multiplique la de dit Convent".

A tramuntana del convent hi havia el Camp de les Tres Puntes: "el Camp de les Tres Puntes, a la vora del camí reial de Manresa i darrera l'hort dels Pares Caputxins", diu un document de 1770. Aquest Camp era conegut també amb altres dos noms: la Olivera Sabadella i la Creu Baixa. "En el lloc dit la Olivera Sabadella", llegim en un document de 1510. "La Olivera Sabadella o la Creu Baixa, ara anomenada el Camp de les Tres Puntes, a sol ixent amb el camí reial que va de la Vila de Sabadell a la Ciutat de Manresa (actual Via Massagué), a migdia amb una rasa o un caminet que va al Paralló", ens diu una escriptura de 1760. Aquesta "rasa o caminet que va al Paralló" devia ser el que es coneixia com a Regarot d'en Salt, actual Ronda Zamenhof.

De la Creu Baixa en parlarem ja a "Quadern" de setembre-octubre de 1984 en la nota sobre "Les Creus de Sabadell".

La termenació del convent a ponent era amb el camí reial de Manresa. A migdia el convent termenava amb la partida dita l'Empedrat, molt propera a l'actual carrer de Sant Francesc. Llegim en un document de 1771: "La partida dita l'Empedrat, que afronta a sol ixent amb el camí reial que va de la Vila al Convent dels Caputxins (actual carrer Convent), a migdia amb el camí que roda la Vila que d'avui en endavant s'anomenarà carrer de Sant Francesc i a tramuntana amb l'hort del Convent dels Caputxins".

En aquest document hi veiem que el "Camí que roda la Vila" passava aleshores, 1771, pel carrer de Sant Francesc, que en aquells moments prenia nom.

MONISTROL
CINE FOTO

Fotografia - Cinema

Passeig de la Plaça Major, 4
SABADELL

"Cobles Vallesanes"

per Joan Ripoll

Recollits en una carpeta que acorda les virtuts de la senzillesa amb les exigències de la pulcritud, ens arriben uns poemes de Jordi Botella il·lustrats amb gravats i dibuixos de Francesc Bordas. Es tracta d'unes "Cobles vallesanes" i d'una sèrie d'il·lustracions que responen al lema "Finestres": no sembla pas en va aquest acoblament, essent el tema de la finestra un ingredient poètic i dramàtic acreditat, que ja inspirà Rilke, per exemple, per a un breu recull de poemes sobre aquest motiu.

En aquest cas, no es tracta tant d'una referència temàtica com metafòrica. Si d'antuvi podria dir-se que el poeta fa una obertura vers el món de la ciutat industrial, també es pot pensar que el pintor subratlla la grisor o la desesperança que emana de la mateixa societat que la conforma, els trets de la qual creen l'atmosfera del poemari.

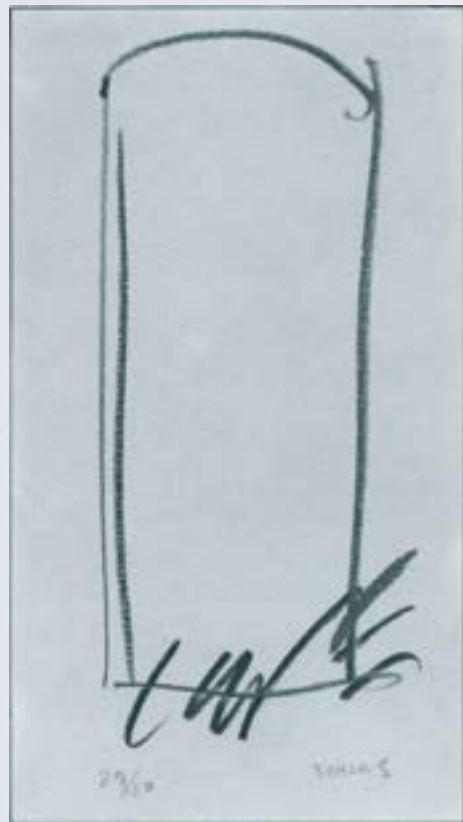
Aquest és dividit en tres parts, la primera de les quals és, fonamentalment, una descripció de l'entorn urbà on el poeta es troba, tot d'una submergit: s'evoca la sorpresa del nou vingut, la pensió on habita, la descoberta dels carrers, la gent desconeguda, la multitud que els dissabtes baixa al centre de la ciutat, l'actitud dels joves o dels jubilats; però, per sobre d'aquesta sordidesa, el poeta va a la recerca d'una veu que li digui que "hi ha vida més enllà d'aquesta porta". La segona cobla descriu un matí d'hivern que, si per una banda reflecteix la monotonia i fins i tot la tristesa de la condició humana, per l'altra contrasta la innocència de la festa infantil -el Dijous Gras, en aquest cas- amb la recuperació de l'equilibri de la vida quotidiana, que la ciutat oferirà amb "la faisó d'una dama esquerpa"; la memòria, el somni, el desig i el record resten darrera aquestes aparences, talment com evocats amb la imatge dels infants "dintre d'autocars que imiten l'univers.../ aixafats els rostres contra els vidres": un univers petit i expectant mirant per la finestra...

Si el poeta-ciudadà es pregunta: "Què hem fet de les nostres vides...?", heus aquí que també es preguntarà -ara a la tercera cobla-: "I després d'ací on vaig?" Si bé totes les ciutats s'assemblen, caldrà la memòria per tal de retrobar-se i pensar en les sorpreses que ens reserva el futur: de res no valdrà acollir-se a l'experiència "ni tancar

amb pestells totes les finestres"; cal viure amb passió, i avançar "afermant cada passa amb una torxa / neulida a mercè de la brisa / que el desig empeny".

Hom diria, en resum, que per sobre del testimoniatge que se'n desprèn, en aquest poemari il·lustrat destaca la contraposició de valors: tristor o esperança, monotonia o passió, o, per dir-ho a la manera de Luis Cernuda, realitat i desig. És d'aquesta manera que Jordi Botella i Francesc Bordas transformen un món reclus en una veritable finestra oberta vers la realització de l'home.

Reproduïm el gravat i un fragment del poema de la Tercera Cobla Vallesana.

I després d'ací on vaig?

Les ciutats dormen al vespre
Sojornant la mort a les darreres hores
Esvaïdes arrambades cisellades
Silencien el pacte l'incert auguri dels cossos
Embolcallats amb tants mots repetits
Que al capdavant fan de la renúncia una ensenya
Esquinçada sense esforç per la inefable ombra
Que travessen les caramelles aquesta nit